

ÖZET

İnsanlığın var oluşundan beri süregelen barınma ihtiyacı, bireyleri sürekli bir barınak ve korunak arayışına yöneltmiş, dönemin şartları doğrultusunda çözüm bulmaya zorlamıştır. Başlangıçta hayatta kalmak amacı ile zorunlu bir barınak oluşturma çabasına giren insanoğlu, zamanla gelişen bilim ve teknolojinin de etkisi ile hayatta kalma mücadelesini, yaşam şartlarını iyileştirme mücadelesine dönüştürmüştür. Bu nedenle bireyler, ait olduğu toplum ve coğrafyanın imkan tanıdığı şekillerde konut üretme yoluna gitmiş; iklim, coğrafya ve çevre özellikleri doğrultusunda inşa ettiği konutlara kültürel bir değer de katmıştır. Ortaya çıkan bu yapı türü söz konusu coğrafya ile özdeşleşmiş, zaman içerisinde ortak bir dil (mimari kimlik) oluşturmuş ve bireyler, buldukları mekana çeşitli anlamlar yüklemeye başlamışlardır. Üç boyut ile ifade edilen mekan kavramı, bu sayede yer statüsü kazanmıştır.

Günümüzde insan gücünün yerini alan bilgisayar ve makineler, tarımsal faaliyetlerin azlığı ve köyden kente göçün etkisi ile büyük kentlerde artan nüfus ve konut ihtiyacı nedeni ile mimari kimliğe sahip yapılar yerini, günümüzde inşaat teknolojisindeki gelişmelerle çok katlı yapılara bırakmıştır. Yalnızca temel barınma ihtiyacının karşılanabilmesi amacı ile iletişim ve etkileşimden yoksun, bireylerin birbirlerini tanımadığı, mahalle kültüründen uzak kentler inşa edilmiştir. Toplumlar, bu yeni düzen içerisinde zamanla kültürel değerlerini kaybetmiş, bellek yitimine uğrayarak geçmişle bağını koparmıştır. Bu nedenle, kültürel sürdürülebilirliğin sağlanması ve toplumların devamlılığı için; çeşitli anılar ve olaylar aracılığı ile bellekte yer edinmiş ancak kaybolmak üzere olan değerlerin anımsatılması ve yaşatılmasına aracılık sağlayan, geçmişin somut temsilcileri olan bellek mekanları önem kazanmaktadır. Bireyler, belleklerinde yer alan geçmiş bu mekanlar üzerinden yeniden üretmekte ve mekanda yer alan tekrarlayan öğeler, mekanın belleğe kaydolması ve anımsanmasında büyük önem taşımaktadır.

Bellek-mekan ilişkisinin, bellek mekanı olarak kabul edilen Kuzguncuk üzerinden incelendiği bu çalışmada; mekan kimliği üzerinde durulmuş, mekan kimliğini oluşturan ve Kuzguncuk'un bellekte yer edinmesi sağlayan tekrarlayan öğeler detaylıca incelenerek, ilgi durumlarına göre gruplamalar yapılmıştır. Bu gruplamalar aracılığı ile mekanın tekrarlayan öğeleri belirlenmiş, yapıların güncel durum tespiti yapılmış ve bireyler ile yapılan planlanmamış görüşmelerle bu öğelerin bellek ve anımsama üzerindeki etkileri incelenmiştir. Aynı zamanda, çalışmanın Kuzguncuk'un mimari kimliğinin belgelenecek, geleceğe aktarımı için bir kaynak oluşturması ve gelecek çalışmalara referans olması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bellek, Mekan, Kültür, Mekan Kimliği, Kuzguncuk.

ABSTRACT

The need for shelter that has been going on since the existence of humanity has directed individuals to search for a shelter constantly and forced to find solutions according to conditions of the period. In the beginning, mankind who attempted to establish a compulsory shelter with the aim of survive later was transformed to a struggle to improve conditions of the living with the influence of scientific and technological developments over time. For this reason, individuals started producing houses in ways that society and geography allowed. They also added a cultural value to the houses they built in accordance with the climate, geography and environmental characteristics. The new type of building that emerged has become identified with geography, create a common language (architectural identity) over time and individuals have started to impose various meanings on their place.

Nowadays, because of the computers and machines replacing manpower, the decrease of agricultural activities and the migrations from the villages to cities have increased the population and increased the need for new housing in big cities. And for this reason, buildings with architectural identity have been replaced by the multi-storey buildings with the developments in construction technology today. With multi-storey buildings, cities were built lacking communication and interaction, and far from neighborhood culture, only for shelter needs of individuals. In this new order, societies have lost their cultural values and their connection with the past over time. So; memory places, which are concrete representatives of the past, which have mediated in memory through various memories and events, which helped to remind and sustain the values that are about to disappear, gain importance. Individuals reproduce the past in their memory through these places and the repetitive elements in the place. Therefore such places, have great importance for recording to the memory and recalling from memory.

In this study, the relationship between memory and place is examined with reference to Kuzguncuk. Kuzguncuk still has many characteristics as a place for memory recalling. The research also focused on the 'place identity', using the repetitive elements that make up the environmental identity. The environmental characteristics were examined in detail and groupings and typologies were made according to their features. Using these groupings and repetitive elements of the buildings, unplanned interviews with individuals were made to examine the effects of these items on memory and recall. Finally, it is aimed to document the architectural identity of Kuzguncuk and create a resource for its transfer to the future and to be a reference for future studies.

Key Words: Memory, Place, Culture, Place Identity, Kuzguncuk.